Wydanie wieczorne.
Nr. 385. Piątek 27 listopada 1914. Rocznik XXIII.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f. 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer.
Tygodniowo w Krakowie 40 h. z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru oddzielnego **8 h.**
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Telefon Redakcyi Nr. 396.
Telefon Administracyi Nr. 2314.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Adres telegr.: Naprzód Kraków.
Dział inseratowy:
Pl. WW. Świętych 11.
Telefon Nr. 1354.
Konto czekowe Nr. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 20 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Losy akcyi przeciw Krakowowi. Rusyfikacya Galicyi wschodniej. Niszczenie Finlandyi.

Wojna z Rosyą.

Rosyjskie wiadomości.

Medyolan, 27 listopada.

Według depeszy z Petersburga, donosi „Nowoje Wremie“,

Pomiędzy Wisłą a Wartą — powiada rosyjski dziennik — Rosyanie potrafili się skoncentrować dzięki forsownym marszom. Wobec tego okres przygotowawczy można uważać za ukończony, i teraz obie armie znajdują się na podobnych stanowiskach.

Akcya przeciwko Krakowowi.

Medyolan, 27 listopada.

Do „Corriere della Serra“ donoszą z Petersburga, iż tamtejsi krytycy wojskowi rosyjscy są tego zdania, iż rosyjska ofenzywa na Poznańskie i Kraków została złamana. Dzięki stanowisku flankowemu, które zajmuje Hindenburg wobec centrum rosyjskiego, rosyjski **plan otoczenia Krakowa został sparaliżowany**, przyczem Hindenburg może Rosyan trzymać zdala od Niemiec.

Rosyjski „program“.

Medyolan, 27 listopada.

Donoszą do „Secolo“, że według zdania pewnej wysoko postawionej osobistości rosyjskiej, Rosyanie w razie zwycięstwa chcieliby urzeczywistnić następujące swe postulaty: **przyłączenie Galicyi;** terytoryalne przywrócenie Polski pod władzą rosyjską (ten „postulat“, dotyczący „Polski“ zapewne się wentyluje dla robienia nastroju na Zachodzie. Red.); ustanowienie nowej granicy z Niemcami **wzdłuż Wisły.** Dalej (co się tyczy Turcyi) Rosya chce przeprowadzić **zneutralizowanie Bosforu i Dardaneli.** Następnie Rosya zamierza **podzielić Persyę** na spółkę z Anglią, przyczem Rosya zabierze północ. Jedność Armenii ma być przywróconą pod berłem rosyjskim (to znaczy, że Rosya chciałaby od Turcyi urwać kawał w Małej Azyi. Red.).

Rosyjski komunikat urzędowy.

Berlin, 27 listopada.

Sztab rosyjskiego generalissimussa — jak donoszą do „Berl. Tagebl.“ — komunikuje: Walka pomiędzy Wisłą a Wartą, która na północ od Łodzi przybrała charakter **nadzwyczajnej zawziętości**, trwa dalej. Dnia 22 listopada odrzuciliśmy wszędzie silne ataki Niemców. Od Wielunia (Wieluń — blisko granicy niemieckiej, pomiędzy Częstochową a Kaliszem) nadeszły nieprzyjacielowi nowe posiłki, które miały na celu o s k r z y d l e n i e rosyjskiego lewego skrzydła.

Kampania zimowa.

Budapeszt, 27 listopada.

Sprawozdawca fachowy „Pester Lloyd“ dowodzi, że kampania zimowa przedstawia dla wojsk sprzymierzonych **największe korzyści.** Najgorszym okresem, jaki tylko da się pomyśleć — pisze ten fachowiec, kapitan H u e b e r — był okres jesienny, straszliwie utrudniający wszelkie przemarsze w Galicyi i Królestwie. Albowiem przy operacyach wojennych musi się maszerować tak, aby front można było jak najszybciej rozwinąć; inaczej nie może być wyzyskana należycie cała posiadana broń palna. Otóż, aby front można było **rozwinąć jak najszybciej**, zazwyczaj armia maszeruje odrazu szeregiem kolumn, kroczących obok siebie równolegle — bez względu na drogi, nawet wprost przez pola i lasy. Tymczasem warunki drogowe w Galicyi i Królestwie były tego rodzaju, że maszerowanie po innej linii oprócz szosy było poprostu niemożliwe. Wobec tego kolumny musiały iść jedna za drugą, rozciągając się na niesłychanie długiej przestrzeni. Utrudniało to ogromnie ustawianie armii (Aufmarsch) i przewaga strategiczna nie mogła być wyzyskana.

Pozatem kampania zimowa ma jeszcze tę zaletę z punktu widzenia Niemców i Austryaków, że nie pozwala Rosyanom tak szybko się okopywać. Sztukę okopywania się — pisze Hueber — Rosyanie studyowali w czasie pokoju systematycznie i doszli w niej do doskonałości. Uniemożliwiało to wyzyskanie ofenzywnego ducha sprzymierzonych wojsk. Teraz, w wojnie **otwartej** stosunki się zmienią.

Walki turecko-rosyjskie.

Konstantynopol, 27 listopada.

Komunikat głównej kwatery donosi: Na placach wojny nic wogóle się nie zmieniło. Jak dzisiaj stwierdzono, odebraliśmy nieprzyjaciołom koło Morghul 4 armaty.

Wojskowy współpracownik „Tanin“ przypisuje postępom wojsk tureckich w kierunku ku Batum wielkie znaczenie.

Miejscowość Morghul, o której obsadzeniu doniesiono, znajduje się w wąskiej dolinie na drodze z Artwin do Batum u ujścia rzeki Morghul do Czoroch. Wojska tureckie uczyniły więc pierwszy krok d o z d o b y c i a B a t u m. Jak wynika z doniesień o zdobyczach, Rosyanie uciekali w sposób paniczny.

Znowu katastrofa okrętu angielskiego.

Londyn, 27 listopada.

Na posiedzeniu Izby gmin doniósł **Churchill**, że okręt liniowy „Bulwark“ **wyleciał w powietrze** dnia 25 listopada w Sherness. **Zginęło 700 do 800 ludzi**, dwunastu uratowano. Admirałowie, którzy byli obecni podczas katastrofy, donoszą, że według ich przekonania przyczyną był wewnętrzny wybuch w magazynach, ponieważ nie było podczas wydarzenia żadnego wstrząśnienia wody. Okręt **zatonął** po trzech minutach.

(Okręt liniowy „Bulwark“ pochodził z r. 1899, miał pojemności 15.250 tonn a szybkość jego wynosiła 18 do 19 mil. Uzbrojony był czterema armatami 30½ cm. i 12 armatami 15 cm.).

W zaborze pruskim.

Nauka religii w języku polskim.

Budapeszt, 27 listopada.

Jak telegrafują z Berlina do „Pester Lloyd“, rząd pruski zarządził **powszechne przywrócenie nauki religii w języku polskim** w szkołach ludowych **Poznańskiego.**

Wydanie poranne i wieczorne razem 8 hal.

Rosyanie we wschodniej Galicyi.

Rusyfikacya Galicyi.

Jak donoszą do berlińskich dzienników przez Chrystyanię, w pięciu miejscach Galicyi wschodniej zorganizowano **kursa języka rosyjskiego dla galicyjskich nauczycieli.**

W obecności wielkiej księżnej Elżbiety poświęcano **drugą cerkiew prawosławną we Lwowie.**

Śmierć generał-gubernatora Bobrińskiego?

„Narodni Listy“ donoszą, że zmarł nagle na udar rosyjski generał-gubernator we Lwowie graf Jerzy Bobrińskij.

Pomyślne walki w Serbii.

Wiedeń, 27 listopada.

Z południowego placu wojny donoszą urzędowo dnia 27 listopada:

Walki nad rzeką Kolubarą biorą korzystny przebieg.

Także wczoraj zyskaliśmy prawie na wszystkich frontach na terenie, mimo zaciętego oporu nieprzyjaciela. Zabraliśmy około 900 jeńców i jedną armatę.

Nadzwyczajnie niepomyślna pogoda, rozmokły grunt w nizinach, na wyżynach zawieje śnieżne, uniemożliwiające daleki widok, utrudniają wprawdzie operacye, ale nastrój wojsk jest według doniesień z frontu wyborny.

Jak walczył „Emden“.

Berlin, 27 listopada.

Biuro Wolffa donosi:

Od komendanta krążownika „Emden“ kapitana fregaty von Müllera nadeszło następujące telegraficzne sprawozdanie o walce krążownika „Emden“ z krążownikiem „Sydney“ koło wysp Kokosowych. Krążownik „Sydney“ zbliżył się do jednej z wysp Kokosowych, jadąc szybko w chwili, kiedy załoga, wylądowana przez „Emden“, niszczyła tam kabel. Walka między obu krążownikami rozpoczęła się natychmiast. Nasze strzały były początkowo dobre, jednakże wkrótce zyskał przewagę ogień ciężkiej artylery angielskiej, co spowodowało ciężkie straty wśród naszej załogi, obsługującej działa. Amunicya skończyła się, i działa musiały zaprzestać ognia. Ogień nieprzyjacielski uszkodził ster; jednakże mimo tego przedsięwzięto próbę zbliżenia się do krążownika „Sydney“ na odległość strzału torpedowego. Próba ta nie udała się. Ponieważ kominy były uszkodzone i przez to szybkość okrętu znacznie się zmniejszyła, osadzono okręt na rafie na północnej stronie wysp Kokosowych. Tymczasem załoga, która wylądowała z okrętu „Emden“, uciekła na żaglowym okręcie. Krążownik angielski rozpoczął pościg za tym okrętem, jednakże powrócił popołudniu i ostrzeliwał osadzony na rafie „Emden“. Aby uniknąć dalszego bezpotrzebnego przelewu krwi kapitulowałem z resztą załogi. Straty „Emden“ wynoszą 6 oficerów, 4 oficerów pokładowych, 26 podoficerów i 93 ludzi załogi zabitych, 1 podoficer i 7 ludzi załogi odniosło ciężkie zranienia.

Kronika wojenna.

Luksemburg, 27 listopada.

Jak donosi „Luksenburger Wort“, państwo niemieckie dotychczas wypłaciło wielkiemu księstwu Luksenburg za szkody, wyrządzone w polach, **odszkodowanie** 1,283.000 fr. Oprócz tego otrzymał rząd wielkiego księstwa 311.000 fr. tytułem odszkodowania za użycie dróg i budynków państwowych.

Budapeszt, 27 listopada.

W ministerstwie handlu odbyły się wczoraj w dalszym ciągu narady w sprawie ustanowienia **cen maksymalnych na zboże** i mąkę. W naradach brał także udział austryacki minister handlu i rolnictwa. Jak słychać, przyszło między obu rządami do zasadniczego **porozumienia** w sprawie ustanowienia cen i równomiernego uregulowania obrotu zbożem i mąką.

W Rosyi.

Zniszczenie autonomii finlandzkiej.

Rotterdam, 27 listopada.

Do „N. Rotterd. Courant“ donoszą ze Sztokholmu:

W Finlandyi ogłoszono **ukaz** carski **z programem** dla Finlandyi, zawierającym zupełne niemal **ujednostajnienie** ustroju Finlandyi z rosyjskim. Ograniczono prawa urzędników (by łatwiej mogli być usuwani) oraz prawo przynależności do partyj. Do finlandzkich urzędów wprowadzi się rosyjskich czynowników. Zaprowadza się w Finlandyi **rosyjskie ustawy o zgromadzeniach, stowarzyszeniach i prasie.** Nauczanie w Finlandyi podporządkowano rosyjskiemu ministrowi oświaty. Ujednostajniono cła w Rosyi i Finlandyi oraz system monetarny. Rosyjskie towary otrzymują w Finlandyi przywileje.

(Bardzo wymowny komentarz do rosyjskiej urzędowej ballady o przyszłej wolnej Polsce pod rosyjskiem berłem! *Red.*).

„Marzenia“ Rosyanina-felietonisty.

W dzienniku „Utro Rossii“ napisał niejaki Ardow:

„Marzyłem — marzenie, rozumie się „szowinistyczne“, przyznaję się do tego — marzyłem o tem, by Waśka Kucyj w podartej sukmanie, któremu wszyscy gratulują, że obecnie skarb go „odzieje“, żeby ten Waśka i wszystkie wogóle Waśki, z całym swym barbarzyńskim brudem i wszami i zapachami i butami, przyszły tam, do kulturalnego świata, gdzie piwiarnie są bardziej wyzłocone od naszych pałaców, żeby z całym swym brudem wpakowały się w gmachy kulturalnego Berlina. Marzyłem o tem, by cała ta dyabelska, molochowa kultura upadła w proch i błoto przed Waśką Kucym i żeby on **nastąpił jej na łeb swoim zabłoconym butem“.**

Intrygi trójporozumienia we Włoszech.

Jak wiadomo, były redaktor socyalistycznego pisma włoskiego „Avanti“ Mussolini stał się wielkim zwolennikiem wojny, oczywiście z Austryą; właśnie ta okoliczność zmusiła partyę do usunięcia Mussoliniego. Ten ostatni założył wówczas własny wielki dziennik i rozpoczął propagandę na rzecz wojny.

Czytelnicy „Avanti“ zwrócili się do redakcyi z zapytaniem, dlaczego nie polemizuje z Mussolinim. Na to otrzymali odpowiedź następującą:

1) Podczas gdy wiadomo, że socyalistyczna prasa czerpie swe środki ze źródeł czystych, dotychczas niewiadomo, **z jakich źródeł zaczerpnął środki Mussolini.** Nawet burżuazyjne dzienniki zapytywały, kto mu dał pieniędzy. Odpowiedzi niema.

2) Niewiadomo, dlaczego Mussolini, zakładając swe pismo, łączy się z jednostkami i korporacyami, które były i są najgorszymi **wrogami** proletaryatu.

Wobec tego — powiada „Avanti“ — nie będziemy się Mussolinim zajmowali, chociaż bardzo łatwo by było przygwoździć go własnymi jego sprzecznościami. Mussolinim zajmie się plenarny zarząd partyi 28 b. m.

KRONIKA.

Do naszych Czytelników. Wobec tego, że obecnie kolportaż dzienników w Krakowie został stanowczo zakazany, zwracamy uwagę, że „Naprzód“ można nabywać w administracyi (Dunajewskiego 5, parter), trafikach i biurach dzienników.

Zwracamy uwagę, iż abonament miesięczny „Naprzodu“ wynosi 2 kor. wraz z odsyłką do domu.

Huk armat. Czasowe ustanie huku armatniego pod Krakowem, było podobno wynikiem chwilowej przerwy w działaniach wojennych, celem szybszego uprzątnięcia rannych — którym mróz szczególnie daje się we znaki.

Popołudniu dziś znowu się odezwały armaty.

Czyszczenie miasta. Magistrat wydał obwieszczenie, regulujące usuwanie błota, śniegu i lodu z chodników, a także wyznaczył miejsca do składania wywożonego z miasta śniegu.

Za każde przekroczenie tych zarządzeń, jak również za wszelkie szkody, zrządzone przez złe czyszczenie chodników, odpowiedzialni są właściciele oraz stróże domów.

Magistrat zawiadamia, że w urzędzie budownictwa miejskiego oglądać można wzór skrobaczki do uprzątania śniegu z chodników betonowych lub asfaltowych, ewentualnie można otrzymać wskazówki, jak i jakiemi narzędziami oczyszczanie chodników należy uskuteczniać.

Artyści teatru miejskiego komunikują, że z przyczyn od nich niezależnych zapowiedziane przez nich na sobotę 28 i niedzielę 29 b. m. w sali Teatru Nowości przedstawienia sztuki p. t. „Noc w Belwederze“ nie odbędą się. Pieniądze za kupione bilety zwraca kasa zamawiań w sklepie p. Rudnickiego, Rynek główny linia A-B.

Szereg dalszych przedstawień rozpoczną artyści niebawem w jednej z sal teatralnych w mieście.

NADESŁANE.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).